

Kreta. Admirali, ki so prevzeli vso odgovornost za red, so vpeljali vojaško sodno komisijo. Guvernér je sicer v sultanovem imenu zoper to protestiral; toda admirali se za to malo brigajo.

Špansko. Škof majorški je iz katol. cerkve izobčil finančnega ministra Reverterja, ker je ta prodal več cerkvenega premoženja. — Poslanik Woodford je naznanil španski vladi, ako do konca oktobra meseca ne bo na Kubi miru, bodo severoameriške Zvezne države vmes posegle.

Azija. Danes teden so zgrabili v Indiji ustaški Mohmandi četo generala Jeffreya in jo zapodili v beg. Angleži so izgubili 129 mož in 9 častnikov. Angleži vsled tega nimajo posebne sreče z ustaškimi Indijci, ker je njih vojska v prav slabem stanju.

Za poduk in kratek čas.

Popotna pisma iz Bosne.

V Serajevu, avg. 1897.

Predragi!

Poznaš me, da sem prijatelj ptic, in zdi se mi, da sem se razven petja in imena še drugo lastnost od njih priučil. Ptica-selivka, ako jo imaš tudi v tičniku, bo začela, kedar pride čas, da njene vrstnice odhajajo v topleje kraje, se vzdigovati in odletavati, če tudi se pri tem rani. Tako blizu godi se tudi meni, ko zadnjekrat v šolskem letu zaprem za seboj učilnična vrata. Zemljevid v roko in konduktérja, kam pa letos? Proti jugu, dobro, in danes kakor Ti priča poštni pečat, sem že med Turki. Vem, da tudi Tebe miče, kedar bo dopustil finančni minister, v te kraje, ki so še avstrijski, drugi pa zopet pravijo, da še niso; mislim Bosno in Hercegovino. Pri tem Ti bo znabiti dobro služil ta moj dnevnik.

Vožnje do Zagreba Ti ne bom opisaval, o tej Ti tudi znani Baedeker, ki včasih več vidi, kakor je nadnemu človeku dano, ne piše veliko. Tudi vožnja od Zagreba do Broda Te ne bo veliko zanimala; je neki precej enolična, vsaj meni se je tako zdelo, ko sem v prepričanju, da se imam 26 ur v enomer po železnici voziti, v vozu mirno spaval. V Brodu, kamor dojdeš, ako se popoldne ob 5. uri od Zidanega mosta odpelješ, ob 4. uri zjuraj, začnejo se nove pokrajine, novo življenje, drugi značaji. Broda sta dva, slavonski in bosenski, zvezana po neizmerno dolgem mostu čez Savo, ki so ga zidali od leta 1880 do 1883. Brod, ki šteje 1400 prebivalcev, 600 katoličanov, blizu toliko mohamedanov in 200 pravoslavnikov, ne podaja posebnih znamenitosti; prvi minaret, t. j. visok, pa ozek stolp, raz katerega »muecin« petkrat na dan turške vernike k molitvi vabi, Ti bo nekaj novega. Zapazil boš še lep spomenik, ki je bil postavljen v spomin, da je naš svetli cesar Franc Jožef leta 1885. prvokrat in do sedaj tudi zadnjekrat stopil na bosensko zemljo. V bos. Brodu, kjer se imaš spričati, ako nimaš poštenega lica, s potnim listom, da nisi kak srbski hujšak, stopiš v nov vlak, ki ima sicer manjše vozove od naših, pa so prav lični in prilični. Ako Ti kasa pripušča si kupiti karto za 2. razred, daš za njo 8 gld. do Serajeva; ako bi se pa rad s Turki seznanil, vstopi v 4. razred, se ve da boš tu stal celo pot, ako ne znaš, kakor oni, noge križem na tleh sedeti.

Prvi vtis, katerega napravi Bosna na popotnika, ni najugodnejši; sama ravnina, močvirje, pašniki, grmovje, tu in tam polje, pa tako slabo ali zanemarjeno, da moraš klasje na turšici, koje je sicer tu dovolj, ki je

pa tako slaba, kakor nikjer pri nas, z očali iskati; najraje bi se človek vrnil, da ga ni sram. Vendar malo potrpeti je povsod dobro, tudi na tej vožnji; čez malo časa se prikaže na levi mestice Dervent, ki leži prav lično na dveh gričih in šteje 4500 prebivalcev, čez polovico mohamedanov. Koj za tem mestom gre železnica vedno višje in višje, vlak se vije tje med grmovjem in drevjem, kakor železna kača, da dospe pri staciji Kotorsko do reke Bosna, katere ne zapusti več do Serajeva.

Tu pri vasi Kotorsko so se za bosanske okupacije prvokrat postavili v bran prodirajoči avstrijski armadi. Ne daleč od tod stoji velik železen križ, katerega je dal lml. grof Lad. Szapary, vodja 3. kora, postaviti v spomin onim hrabrim vojakom, ki so leta 1878. dali tu življenje za osvobojenje revnih tlačanih bratov. Od zdaj postaja svet vedno bolj tesen in ozek tako, da so pri staciji Trbuk morali izsekati iz skalovja prostor za vožno cesto. Ta kraj se je leta 1878. zdel ustašem tudi najugodnejši, zabraniti avstrijski četi dalnje prodiranje. Kar se jim pa tu ni posrečilo s silo, hoteli so nekaj dalje pri Maglaju z zvijačo popraviti. Spomenik, kamenit obelisk, ne daleč od prijaznega mesta Maglaj, kaže, kje so hinavci, ki so dne 2. avgusta 1878. naše ogerske konjenike laskavo vsprejeli, nje drug dan skoraj do zadnjega pobili. Škoda za lepo mestice, da mu bo vedno ta madež v zgodovini ostal!

Še lepšo lego ima za nekaj ur oddaljen kraj Vranduk, sezidan na pečino 550m visoko; v sredini star grad, pod njem prerov ali tunel za vožnjo, okrog pa vse polno turških hišic, kakor lastavičja gnezda. Na dvorišču tega gradu se vidi vodnjak, neizmerno globok; v starih časih so ga rabili neki za ječo — res je, da so v najnovejši dobi našli v njem obilo človeških kostij in ostankov železnih verig. To bi bila voda za nervozne mestne dame in gospode, ki ne marajo pokopališč blizu mest, ker se menda med drugim bojijo, da bi jim mrlič pitno vodo zastrupili.

Da, vsi ti prizori so lepi za oko, pa želodec nima nič od njih — in popotnik je res vesel, da dospe enkrat do stacije Zenica, kjer se mu ponudi prav okusen obed, se ve da za denar. Gostilničarji so tudi v Bosni materijalisti, ki gledajo bolj na denar, kakor na osebo, niso tako usmiljeni, kakor nekatera železniška ravnateljstva, ki še dajo potniku »brezplatan listek«, ako napravi kako »Studienreise«. Najznamenitejša poslopje v Zenici je — seveda iz najnovejša dobe, prej menda ni bilo treba kaj tacega, dokler niso prisli tujci iz severa — centralna kaznilnica, kjer se shranjuje do 400 zrelih ptičkov. Marsikaj zanimivega bi Ti še lahko poročal o vožnji, pa zdi se mi, da se Ti godi, kakor meni; vse je lepo in zanimivo, pa vendar le vprašam, kje je Serajevo. Že je poteklo več nego 25 ur, kar sem z doma — zdaj zakliče sprevodnik: Rajlovar, predzadnja stacija, še en pogled na okolico, preden pobašem potno torbico. Lep prizor: nasproti velikansko grško duh. semenišče, na desno zelena Igman Planina (1248m) ob njenem vznožju izvir reke Bosne, ki pa je kar, ko pridere iz pečin, tako mogočna, da se je ne bi upal prebresti; dalje gora Krčavac (2063m), ki ima do poletja belo kapo. Dalje nas pozdravljajo vedno lepše hiše in letovišča, znamenje, da smo že blizu zaželenega cilja — ura kaže 4., vlak obstoji in v Serajevu smo.

Smešnica. Berač: »Ljuba gospodinja, dajte mi jesti; že tri dni nisem revež nič jedel!« — Gospodinja: »O kako lažete! Pred eno uro sem vas videla pri sosedu jesti.« — Berač: »Res, sicer bi že štiri dni bilo!«